

I Пацієнс — простий голосний

$i + a = ya$
пацієнс агенс результат

Принцип «агенс не змінюється»:

$i \quad \quad \quad y$
 $r + \text{голосний} = r + \text{голосний}$
 $l \quad \quad \quad l$
 $u \quad \quad \quad v$

	результат		пацієнс			
задньо-язикові	ह h	ः h	अ a	आ \bar{a}		आ
палатальні	य y	श $\acute{s}a$	इ i	ई \bar{i}	ए e	ऐ ai
передньо-язикові	र r	ष $\acute{s}a$	ऋ \acute{r}	ॠ \bar{r}	अर् r	आर् ar
зубні	ल l	स sa	लृ l	लृ l	अल् l	आल् al
губні	व v	ं m	उ u	ऊ \bar{u}	ओ o	औ au

II Пацієнс — a

$a + i = e$
 $a + u = o$

$a + r = ar$
 $a + l = al$

$a + e = ai$
 $a + o = au$

$ai = ai$
 $a + ai = au$

	пацієнс	результат		
		гуна	वृग्गी	
задньо-язикові	अ a	आ \bar{a}	आ	
палатальні	इ i	ई \bar{i}	ए e	ऐ ai
церебральні	ऋ \acute{r}	ॠ \bar{r}	अर् r	आर् ar
зубні	लृ l	लृ l	अल् l	आल् al
губні	उ u	ऊ \bar{u}	ओ o	औ au

III Пацієнс — дифтонги e, o, ai, au

$e \quad \quad \quad ay$
 $o + \text{будь-який голосний} = av + \text{голосний}$
 $ai \quad \quad \quad \bar{a}y$
 $au \quad \quad \quad \bar{a}v$

Зведена таблиця випадків сандгі приголосних і голосних

	закінчення першого слова	початок другого слова	результат	злиття	приклад	внутрішні	зовнішні
зовнішні сандгі приголосних і голосних (загальні принципи)							
I	голосний	голосний	сандгі голосних	+	$sā + atra + asti = sātrāsti$		✓
II		приголосний	-	-	$sā + sitā + tatra = sā sitā tatra$		✓
III	приголосний (крім <i>m</i>)	приголосний	сандгі приголосних	+	$tat + phalam = tatphalam$		✓
IV	приголосний	голосний	склад, глухий приголосний стає дзвінким	+	$kimcit + iti = kimcīditi$		✓
V	<i>m</i> або <i>m̐</i>	приголосний	<i>m̐</i> приголосний	-	$idam + netram = idam̐ netram$		✓
зовнішні сандгі приголосних і голосних							
	1 пацієнт стає подібним до агенса (глухим або дзвінким)			2 пацієнт <i>वपराए</i> придух 3 <i>tu</i> → <i>tu</i> , <i>tu</i> → <i>cu</i> , <i>cu</i> → <i>ku</i>		✓	✓
4	<i>e / o</i>	<i>a</i>	<i>e' / o'</i>	+	$svarūpe + avasthānam = svarūpe'vasthānam$		✓
5	<i>e</i>	голосний, крім <i>a</i>	<i>a_</i> голосний	-	$āsane + upaviṣāti = āsana upaviṣāti$		✓
6	<i>ai / au</i>	голосний	<i>ā_</i> голосний	-	$tasmai + ākhyāṃ = tasmā ākhyāṃ$		✓
7	короткий голосний	<i>ch</i>	голосний + <i>cch</i>	-	$sukhena + chāyāyām = sukhena cchāyāyām$		✓
8	глухі приголосні, <i>d, ś, ṣ</i>	назальний	пацієнт перетворюється на «свою» назальную	+	$tat + netram = tannetram$ $viṣ + mūtra = viṣmūtra$	✓	✓
9	<i>t</i>	<i>ś</i>	<i>cch</i>	+	$mukhāt + śrutvā = mukhācchrutvā$	✓	✓
10	<i>t, th, d, dh</i>	<i>l</i>	<i>ll</i>	+	$kaścit + likhati = kaścillikhati$	✓	✓
11 вігглас	<i>t, d / k, g</i>	<i>h</i>	<i>ddh / ggh</i>	+	$vanāt + hasti = vanāddhasti$	✓	✓
12	короткий голосний + <i>n</i>	голосний	<i>nn</i>	+	$tasmin + aśve = tasminnaśve$		✓
13 ліфт	<i>n</i>	<i>j / jh</i>	<i>ñj / ñjh</i>	+	$kasmin + jagati = kasmiñjagati$	✓	✓
14		<i>c / ch</i>	<i>m̐śc / m̐śch</i>	+	$vṛkṣān + calati = vṛkṣāṃścalati$		✓
15		<i>ṭ / ṭh</i>	<i>m̐ṣṭ / m̐ṣṭh</i>	+	$etasmin + ṭhakkure = etasmiṃṣṭhakkure$		✓
16		<i>t / th</i>	<i>m̐st / m̐sth</i>	+	$gajān + tādayāmi = gajāṃstādayāmi$		✓
17		<i>l</i>	<i>m̐ll</i>	+	$śabdān + likhāmi = śabdāṃllikhāmi$		✓
18		<i>ś</i>	<i>ñch</i>	+	$śabdān + śravāmi = śabdāñchravāmi$		✓
внутрішні сандгі приголосних при словотворенні							
	пацієнт	агента	результат		приклади		
19 ліфт	<i>m</i>	<i>t</i>	<i>nt</i>		$\sqrt{gam} + tum = gantum$	✓	
20	<i>ṣ / ś</i>	<i>t / th</i>	<i>ṣṭ / śth</i>		$\sqrt{dṛś} + tum = draṣṭum$	✓	
21	<i>bh / dh</i>	<i>t</i>	<i>bdh / ddh</i>		$\sqrt{budh} + ta = buddha$	✓	
22 слабка <i>t</i>	<i>h</i>	<i>t</i>	<i>gdh</i>	+	$duh + ta = dugdha$	✓	
23 церереалізація	десь у слові після <i>ṛ, u, k, i</i>	якщо між ними немає букв	<i>s</i> → <i>ṣ</i>		$pari + \sqrt{sthā} = pariṣṭhā$	✓	
24	десь у слові після <i>ṛ ṛ ṣ</i>	рядків <i>cu tu tu</i>	<i>n</i> → <i>ṇ</i>		$pari + \sqrt{nī} = pariṇī$	✓	
25	останній <i>c ch j jh</i> кореня	суфікси <i>a, tr, ti, ta, tavya, tavat</i>	<i>c ch j jh</i> → <i>k, kh, g, gh</i>		$\sqrt{yuj} + ta = yukta$	✓	

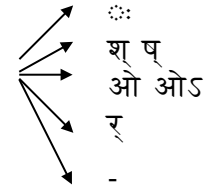
Зведена таблиця випадків сандгі приголосних і голосних

	закінчення першого слова (пацієнт)	початок другого слова (агент)	результат	випливає	приклад	внутрішні	зміни
зовнішні сандгі приголосних і голосних (загальні принципи)							
I	голосний	голосний	сандгі голосних	+	सा + अत्र + अस्ति = सात्रास्ति		✓
II		приголосний	-	-	सा + सीता + तत्र = सा सीता तत्र		✓
III	приголосний (крім म् і स्)	приголосний	лігатура, сандгі приголосних	+	तत् + फलम् = तत्फलम्		✓
IV	приголосний	голосний	склад, глухий приголосний стає дзвінким	+	किञ्चित् + इति = किञ्चिदिति		✓
V	म् або ँ	приголосний	ं приголосний	-	इदम् + नेत्रम् = इदं नेत्रम्		✓
зовнішні сандгі приголосних і голосних							
1 пацієнт стає подібним до агента (глухим або дзвінким) 2 пацієнт втрачає придих 3 пацієнт йде до рядку агента चु → कु, तु → चु, तु → दु						✓	✓
4	ए / ओ	अ	एऽ / ओऽ	+	स्वरूपे + अवस्थानम् = स्वरूपेऽवस्थानम्		✓
5	ए	голосний, крім अ	अ	-	आसने + उपविषति = आसन उपविषति		✓
6	ऐ / औ	голосний	आ	-	तस्मै + आख्यां = तस्मा आख्यां		✓
7	короткий голосний	छ	голосний + च्छ	-	सुखेन + छायायाम् = सुखेन च्छायायाम्		✓
8	глухі приголосні, щиплягі та द्	назальний	слуга стає назальним свого рядка	+	तत् + नेत्रम् = तन्नेत्रम् विष् + मूत्र = विष्मूत्र		✓
9	त्	श्	च्छ	+	मुखात् + श्रुत्वा = मुखाच्छ्रुत्वा		✓
10	त्, थ्, द्, ध्	ल्	ल्ल	+	कश्चित् + लिखति = कश्चिल्लिखति		✓
11 ехо	त्, द् / क्, ग्	ह्	द्ध / ग्घ	+	वनात् + हस्ती = वनाद्धस्ती		✓
12	короткий голосний + न्	голосний	न्न	+	तस्मिन् + अश्वे = तस्मिन्नश्वे		✓
13	न्	ज् / झ्	ञ् / ञ्झ	+	कस्मिन् + जगति = कस्मिञ्जगति		✓
14	न्	च् / छ्	ंश्च / ँश्छ	+	वृक्षान् + चलति = वृक्षांश्चलति		✓
15		द / ढ्	ंष्ट / ँश्ठ	+	एतस्मिन् + ठक्कुरे = एतस्मिंश्ठक्कुरे		✓
16		त् / थ्	ंस्त / ँस्थ	+	गजान् + ताडयामि = गजांस्ताडयामि		✓
17		ल्	ँल्ल	+	शब्दान् + लिखामि = शब्दाँल्लिखामि		✓
18		श्	ँश्श्	+	शब्दान् + श्रवामि = शब्दाँश्श्रवामि		✓
внутрішні сандгі приголосних при словотворі							
19	म्	त्	न्त्	✓	गम् + तुम् = गन्तुम्		✓
20	ष्, श्	त् / थ्	ष्ट / श्ठ	✓	दृश् + तुम् = द्रष्टुम्		✓
21	भ् / ध्	त्	ब् / ध्	✓	बुध् + त = बुद्ध		✓
22	ह्	त्	ग्घ		दुह् + त = दुग्ध		✓
23	десь у слові після र् उ क इ	якщо між ними немає букв рядків	स् ⇨ ष्		परि + √ स्था = परिष्ठा		✓
24	та після र् ऋ ष्	चु ढु तु	न् ⇨ ण्		परि + √ नी = परिणी		✓
25	останній च्	суфікси а, अ(ण), इन्, तु, ति, त, तव्य, तवत्	च् छ् ज् झ् ⇨ क् ख् ग् घ्		युज् + अ = योग युज् + त = युक्त		✓

V Sandhi स् - ः

§ 32 स् на кінці слова трансформується п'ятьма способами: स् ः

§ 33 У більшості випадків кінцеву фонему स् записують у вигляді вісарги ः, тому говорять про сандгі вісарги, а не про сандгі स्.

- вісарга залишається без змін перед क्, ख्, प्, फ्, श्, ष् і слова не зливаються (1);
- перед च्, छ्, ट्, ठ्, त्, थ् вісарга переходить у шиплячий з ряду агенса. (2);
- після अ і перед अ, вісарга разом з अ утворюють звук औ, на письмі з аваграхою औऽ (3);
- після अ і перед дзвінками приголосними вісарга переходить у औ (4);
- після अ перед голосними (крім अ), а також після आ перед дзвінками приголосними і голосними і в словах सः एषः вісарга зникає (5-7);
- після голосних (крім अ) перед дзвінками приголосними і голосними вісарга переходить у र् (9);
- після इ і उ перед र् вісарга зникає, а इ і उ подовжуються. після решти голосних перед र् вісарга зникає (8).

	Сандгі स् після अ перед приголосними					перед голосними					
	глухі		дзвонкі	назальні	шиплячі	напівголосні	короткі	довгі	дифтонги		
задньоязикові	ः _		ओ_		ः_	ओ_	ओऽ				
палатальні	श्	श्छ्									
передньоязикові	ष्ट	ष्ट									
зубні	स्त	स्थ									
губні	ः _										

вісарга	після	перед	дає результат	злиття	приклади
1		क् ख् प् फ् श् ष् स्	ः_ ...	-	नरः खादति
2	будь-яких голосних крім слів सः, एषः	च् / छ्	श् / श्छ्	+	सूर्यः + चन्द्रः + च = सूर्यश्चन्द्रश्च
		ट् / ठ्	ष्ट / श्ठ	+	सीतायाः + टीकाम् = सीतायाटीकाम्
		त् / थ्	स्त / स्थ	+	सूर्यः + तपति = सूर्यस्तपति
3	अ	अ	ओऽ	+	नरः + अस्ति = नरोऽस्ति
4	अ	дзвінками приголосними та назальними	ओ_ ...	-	नरः + नास्ति = नरो नास्ति
5	крім слів सः, एषः	голосним, крім अ	вісарга зникає	-	गजः + इच्छति = गज इच्छति
6	आ	дзвінками приголосними, назальними та голосними			नराः + गच्छन्ति = नरा गच्छन्ति
7	слів सः एषः	будь-яким звуком, крім अ			एषः + पतति = एष पतति सः + अहम् = सोऽहम्
8	голосних, крім अ та आ	र्	подовжується голосний і вісарга зникає	-	विष्णुः + रमते = विष्णु रमते शनैः + रनधनम् = शनै रनधनम्
9		дзвінками приголосними, назальними та голосними	र्...	+	विष्णुः + देवः = विष्णुर्देवः